

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ЗАНЯТЬ ТУРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Ячнюк М. Ю.

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

Анотація. Встановлено, що з багатьох мотивів, якими керується турист при виборі подорожі, лише деякі є вагомими і можуть впливати на результат прийняття рішення. Щоб з'ясувати мотивації студентів у сфері туризму і рекреації, необхідно встановити ті спонукання, якими керується молодь в своїх вчинках. Доведено, що мотиваційна сфера завжди складається з ряду спонукань: ідеалів і ціннісних орієнтацій, потреб, мотивів, цілей, інтересів та ін. Проведене анкетування студентів свідчить, що студенти бажають активно відпочивати, мають мотиваційно-ціннісне ставлення до занять туризмом та рекреаційною діяльністю.

Ключові слова: мотивація, студентська молодь, туристична діяльність, бажання, дозвілля.

Аннотация. Ячнюк М. Ю. **Мотивация студенческой молодежи к занятиям туристической деятельностью.** Установлено, что из многих мотивов, которыми руководствуется турист при выборе путешествия, лишь некоторые являются весомыми и могут влиять на результат принятия решения. Чтобы выяснить мотивации студентов в сфере туризма и рекреации, необходимо установить те побуждения, которыми руководствуется молодежь в своих поступках. Доказано, что мотивационная сфера всегда состоит из ряда побуждений: идеалов и ценностных ориентаций, потребностей, мотивов, целей, интересов и др. Проведенное анкетирование студентов свидетельствует, что студенты хотят активно отдыхать, имеют мотивационно-ценностное отношение к занятиям туризмом и рекреационной деятельностью.

Ключевые слова: мотивация, студенческая молодежь, туристическая деятельность, желание, досуг.

Abstract. Yachnyuk M. **Motivation of student young people to employments by tourist activity.** One of the main factors decision on the choice travel is motivation. Found that the motivation of the tourist – a lot of but only some of them are weighty and can influence the outcome of the decision. To find out the motivation of students in tourism and recreation must install the motives which guide young people in their actions. Proved that the motivational sphere always consists of a number of motives, ideals and values, needs, motivations, goals, interests, etc. Conducted questionnaires of students shows that students want to actively relax, have motivational value attitude to employment tourism and recreational activities.

Key words: motivation, students, tourism, desire, leisure.

Вступ. У наш час туризм набуває важливого значення в суспільстві та приймає на себе важливі соціальні функції: відновлення психофізіологічних ресурсів суспільства; сприяння працездатності людини і раціональному використанню дозвілля, забезпечення зайнятості населення і зростання його доходів; спрямованість на підтримку і відновлення рекреації регіонів.

В останні роки на тлі інтенсифікації навчального процесу у вузах спостерігається тенденція до зниження обсягу рухової активності студентів. Ситуація загострюється через зростаючу популярність у молодіжному середовищі привабливих видів нефізичної діяльності.

Туризм це найбільш багатогранна форма активного відпочинку людини, запорука її гармонійного розвитку (В. Д. Дехтяр, 2002; Ю. Н. Федотов, І. Е. Востоков, 2003; В. І. Ганнопольський, 2004; С. В. Дмитрук, 2007; О. В. Андреева, О. Л. Благій, 2011).

Мета дослідження полягала у визначенні мотивів студентів до занять туристичною діяльністю.

Завдання дослідження: на основі анкетування проаналізувати пріоритети студентів до занять туризмом; виявити основні групи мотивів студентів, що до занять туристичною та рекреаційною діяльністю.

Виклад основного матеріалу. Туризм давно став щоденною необхідністю і нерозривною частиною життя людини. Рано чи пізно вона відчуває потребу подорожувати. Ключовим моментом при виборі напрямку та виду подорожі є мотивація [2].

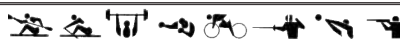
Мотиви – це спонукання, мрії, бажання або мірку-

вання, які ініціюють деяку послідовність дій, що представляють собою поведінку. Мотив подорожі – це причина, при відсутності якої дана поїздка не відбулася б. Відмінною ознакою мотивів є їх цілеспрямованість. А для того, щоб дія була цілеспрямованою, людина повинна усвідомлювати, чого саме вона потребує, чого їй не вистачає.

Туристична мотивація – спонукання людини до задоволення рекреаційних потреб залежно від індивідуальних, фізіологічних і психологічних особливостей, системи поглядів, цінностей, схильностей, уподобань [2; 4]. Будь-яка туристична подорож має у своїй основі мотивацію, яка є одним із важливих чинників прийняття рішення про подорож і її вибір. Мотивів, якими керується турист, – багато, проте лише деякі є вагомими і можуть впливати на механізм та результат прийняття рішення. Не всі туристичні мотиви можуть бути чітко сформульовані, але їх можна систематизувати.

Для з'ясування мотивації студентів у сфері туризму і рекреації та визначення шляхів її формування необхідно встановити ті спонукання, якими керується молодь у своїх вчинках, бажаннях у процесі навчальної і позанавчальної діяльності. Мотиваційна сфера завжди складається з ряду спонукань: ідеалів і ціннісних орієнтацій, потреб, мотивів, цілей, інтересів та ін. Ці спонукання виконують різну роль у загальній картині мотивації, на різних етапах вікового розвитку набувають то більшого, то меншого значення.

Будь-яка діяльність починається з потреб, усі вони, навіть біологічні за походженням, формуються

при взаємодії людини з навколишнім середовищем. Однак сама по собі потреба не визначає характеру діяльності, тому що може бути задоволена різними предметами і способами. Предмет задоволення визначається тоді, коли людина починає діяти.

У наш час низька мотивація діяльності студентів пов'язана з певними факторами, що в різному співвідношенні можуть характеризувати умови проживання молоді, навколишнього середовища, сімейного виховання [1; 2]. Серед студентів велике значення має фізична мотивація. Фізична мотивація підрозділяється на відпочинок, лікування й спорт. Оскільки серед відповідей на першому місці стоїть відпочинок, отже, основною причиною подорожей є відновлення фізичних сил. Не менш важливою є й психологічна мотивація. Головна психологічна мотивація подорожі – бажання побачити що-небудь нове, відійти від повсякденної рутини, необхідність зміни обстановку.

Відмінна риса молоді – прагнення до спілкування. Багато людей шукають під час поїздки необхідні їм соціальні контакти. Велике значення в цій групі займають відвідування друзів, знайомих, родичів. Таким чином, особливого значення набуває й міжособистісна мотивація. Смаки студентів можуть бути різноманітними. Це залежить від цілого ряду факторів. Мета подорожей у різних людей також розрізняється: хтось їде відпочити до води, комусь хочеться зайнятися на дозвіллі спортом, хтось цікавиться екскурсіями й музеями, а комусь потрібні тільки розваги. Таку поведінку неможливо зрозуміти, не з'ясувавши її джерел, спонукальних мотивів [1; 5].

Існують певні розходження у структурі зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на мотивацію до систематичних занять туризмом як засобу самовдосконалення студентів. У студентів відносно рівноцінними щодо впливу є такі зовнішні фактори, як поради батьків, поради викладача, відвідування занять, змагань, поради друзів, телепередачі і преса. Внутрішніми факторами, які впливають на інтенсивність мотивації, можна вважати знання, переконавання, бажання і пошук причин, що заважають реалізувати мету. До об'єктивних зовнішніх причин, які утруднюють реалізацію мети, можна віднести відсутність груп за інтересами і спроможність оплачувати заняття, до внутрішніх причин, які відбивають нестійкість мотивів та інтересів і низьку мотивацію, належить брак часу [2].

Мотиви занять туризмом різноманітні і залежать від особистості, але найчастіше це: особисте вдосконалення, оздоровлення, пізнання навколишнього середовища і самого себе, спілкування в малих групах. Результатом занять туризмом можна вважати: фізичний і духовний розвиток людини; естетичне та морально-вольове виховання; пізнання історії та сучасності, культур та звичаїв місцевого населення, дбайливе відношення до природи та повага до національних традицій; розвиток та підвищення рівня знань, умінь, навичок подолання природних перешкод тощо.

При проведенні дослідження використовувалась система збору первинної інформації. Була розроблена анкета з 8 питань, яка дозволила виявити систему переваг, на які орієнтується студентська молодь при виборі занять туристичною діяльністю:

1. Чи займаєтесь ви туризмом?
2. Чи є у Вас бажання та час займатися рекреа-

ційною діяльністю?

3. Які організаційні форми спортивного туризму Вам найбільше імпонують?

4. Якими видами спортивного туризму ви хотіли би займатися?

5. Оцініть, будь ласка, ступінь свого задоволення під час відпочинку?

6. Чим мотивується Ваш відпочинок?

7. Які емоції Ви відчуваєте під час занять туристичною діяльністю?

8. Якими мотивами Ви керувались при виборі туризму?

Для досягнення результативності та ефективності дослідження дотримувалися наступні правила:

1. Дослідження носили комплексний і систематичний характер.

2. Дотримувалися підходи, засновані на об'єктивності, точності і ретельності.

3. Соціологічне дослідження було ретельно сплановано і складається з комплексу послідовних етапів: визначення мети дослідження; збір інформації в літературних джерелах; анкетування та аналіз отриманої інформації; представлення результатів дослідження.

Проаналізувавши літературні джерела та зробивши аналіз анкетування студентів різних факультетів та спеціальностей Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, нами було виявлено основні групи мотивів до занять туристичною діяльністю у вузі: фізичні (рухові), змагальні, оздоровчі, комунікативні, пізнавальні, естетичні, творчі, психологічні.

Фізичні (рухові) мотиви. При навчанні чи виконанні фізичної роботи простежується зниження продуктивності праці, яке відбувається внаслідок її одноманітності, знижується відсоток сприйняття інформації, що веде до більшого числа помилок. Задоволення під час занять туризмом та рекреаційною діяльністю краще підвищує ефективність релаксації, ніж пасивний відпочинок, в організмі відбуваються зміни діяльності всіх систем, у першу чергу серцево-судинної і дихальної.

Змагальні мотиви ґрунтуються на прагненні студентів поліпшити власні спортивні досягнення. Прагнення досягти певного спортивного рівня, перемогти в змаганнях – є одним з потужних регуляторів і значущою мотивацією до активних занять туризмом.

Оздоровчі мотиви. Можливість зміцнення свого здоров'я та профілактика захворювань являються досить сильною мотивацією студентської молоді для занять туристичною та рекреаційною діяльністю, благодійна дія на організм якої відома вже давно.

Комунікативні мотиви. Спільні заняття сприяють поліпшенню комунікації між соціальними та статевими групами студентів. Заняття туризмом з групою студентів у клубах за інтересами є однією із значних мотивацій до активного відпочинку на природі.

Пізнавальні мотиви. Молоді притаманно прагнення пізнати свій організм, власні можливості за для подальшого поліпшення їх за допомогою засобів туризму. Пізнавальна мотивація багато в чому нагадує змагальну мотивацію, але заснована на бажанні перемогти себе, а не суперника. Дана мотивація полягає в бажанні максимально використовувати фізичні можливості свого організму, поліпшити свій фізичний стан і підвищити фізичну підготовленість.

Естетичні мотиви. Дана група тісно пов'язана з розвитком «моди» на здоровий спосіб життя та активний відпочинок. У цьому випадку мотивація студентів полягає в поліпшенні зовнішнього вигляду та справляння враження на оточуючих.

Творчі мотиви. У наш час існує дуже багато видів для проведення вільного часу. Заняття туризмом та рекреаційною діяльністю дають необмежені можливості для розвитку і виховання в студентів творчої особистості. Через пізнання величезних ресурсів власного організму при заняттях особистість починає шукати нові можливості у своєму духовному розвитку.

Психологічні мотиви. Заняття туризмом та рекреацією позитивно впливають на психічний стан підростаючої молоді: набуття впевненості в собі; зняття емоційної напруги; попередження розвитку стресових станів; відволікання від неприємних думок; зняття розумової напруги; відновлення психічної працездатності тощо [3; 4].

Вивчення переваг студентів, щодо занять туризмом здійснювалось за допомогою анкетування, в якому взяли участь 247 студентів різних факультетів та спеціальностей. Отримані результати анкетування використовувалися для формування комплексу засобів туризму, що представляють певний інтерес для студентів.

Література:

1. Дяхтер В. Д. *Основи оздоровчо-спортивного туризму: [Навч. посіб. для закл. освіти.] / Дяхтер В. Д. – К. : Наук. світ, 2003. – 203 с.*
2. *Фізична рекреація: [навч. посіб. для студ. навч. закл. фіз. виховання і спорту] / [Приступа Є. Н., Данова О. М., Линець М. М. та ін.]: за наук. ред. Є. Приступа. – Л. : ЛДУФК, 2010. – 447 с.*
3. Пятков В. В. *Формирование мотивационно-ценностного отношения студентов к физической культуре: дис. канд. пед. наук. / В. В. Пятков. – Сургут, 1999. – 184 с.*
4. *Ценностно-мотивационные ориентации студентов вузов в современной России (К проблеме мониторинга качества образования): [сб. статей: под ред. науч. пед. проф. И. А. Зимней.] – М., 2000. – 88 с.*
5. Федотов Ю. Н. *Спортивно-оздоровительный туризм: [Учебник для студентов вузов, осуществляющих образовательную деятельность по направлению 521900 – Физическая культура и спец. 022300 – Физическая культура и спорт] / Ю. Н. Федотов, И. Е. Востоков. – М. : Советский спорт, 2002. – 361 с.*

Отримані результати анкетування свідчать про те, що студенти, які бажають активно відпочивати, мають мотиваційно-ціннісне ставлення до занять туризмом та рекреаційною діяльністю. Аналізуючи отримані дані відповідей анкетування студентської молоді, мотиви до занять туризмом були розподілені наступним чином: фізичні – 31 %, змагальні – 23 %, оздоровчі – 15 %, комунікативні – 11 %, пізнавальні – 7 %, естетичні – 5 %, творчі – 4 %, психологічні – 4 %.

Висновки. Дані, отримані в ході нашого дослідження, дозволили визначити мотивацію студентів щодо занять туристичною діяльністю, які можуть стати запорукою успішного самовдосконалення та набуття необхідних для майбутнього фахівця професійних якостей. Для інтенсифікації туристичної роботи пропонується залучати студентів до участі в діяльності спортивного клубу вузу.

Перспективи подальших досліджень: обґрунтування та розробка туристично-оздоровчої програми для студентів, яка буде враховувати особливості їх характеру та інтереси, з подальшим впровадження розробок у навчальний процес факультету фізичної культури та здоров'я людини Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича в рамках навчальних дисциплін.

